

ÚRAZY A PÁDY SENIOROV V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH AKO OŠETROVATEĽSKÝ PROBLÉM

Andrea Botíková¹⁾; Alena Dziacka¹⁾; Eva Tomíková^{1,2)}

1) Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

2) Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, Katedra ošetrovateľstva – externý doktorand

SÚHRN

Úrazy a pády seniorov v zdravotníckych zariadeniach predstavujú závažný ošetrovateľský problém. Pod pojmom pád rozumieme komplex javov vyprovokovaných akútnym či chronickým ochorením, vedľajšími účinkami liekov alebo rizikovým prostredím. Nie každý pád končí zranením seniora a len niektoré z rizikových faktorov sú ovplyvniteľné. V niektorých prípadoch mávajú trvalé následky, ktoré výrazne zhoršujú kvalitu života seniorov. Podľa Joint Commission Resources (2007) každý tretí človek nad 65 rokov spadne minimálne raz za rok. Úrazy spojené s pádmi sa stali najčastejšou

príčinou úmrtia seniorov nad 65 rokov. Viac ako 85% všetkých zlomenín vznikne následkom pádu a každý piaty človek so zlomeninou krčka stehennej kosti zomrie do jedného roka. Pády predstavujú jednu z najčastejších mimoriadnych udalostí, ktorá výrazným spôsobom komplikuje hospitalizáciu pacienta. Dôsledky pádov sú oveľa závažnejšie u ľudí vyšších vekových skupín. Výrazne zvyšujú morbiditu a mortalitu a následne vplyvajú aj na psychiku seniorov. Strach z opakovaného pádu môže výrazne znížiť kvalitu ich života a zohráva tiež rolu pri rozhodovaní o umiestnení seniora do zariadenia poskytujúceho dlhodobú ošetrovateľskú alebo sociálnu starostlivosť (Joint Commission Resources, 2007). Sikorová (2011) uvádza, že sestry vo vybraných českých nemocniciach získavajú vedomosti o pádoch pacientov formou školenia v 59% a subjektívne hodnotia svoje vedomosti o pádoch v najväčšej miere (50,1%) na školskú známku „chválitebnú“. V súvislosti s dennou dobou uviedla 70,5% sestier Sikorová (2011) pády v noci. Holoušová (2009) uvádza naopak v svojej práci najväčšiu frekvenciu pádov medzi 6. – 14. hodinou (58% pádov) a Lechner (2006) v svojej štúdii uvádza najviac pádov okolo 14 – tej hodiny. Jedným z čiastočných riešení tohto problému sú preventívne opatrenia, ktoré síce pády úplne neodstránia, ale pomocou ktorých je možné znížiť frekvenciu pádov a ich komplikácie. Tieto opatrenia je treba zamerať najmä na vonkajšie rizikové faktory, ktoré sú najviac ovplyvniteľné. Jedná sa

hlavne o úpravu vonkajšieho prostredia pacienta. Podľa Krajčíka (2006) ide o predchádzanie pokĺznutiu a zakopnutiu geriatrického pacienta. Úlohu zohráva aj osvetlenie, vhodná teplota prostredia, pretože chlad pôsobí na reakcie pacientov tak, že ich spomaľuje a prehriate prostredie nesie so sebou riziko ortostatickej hypotenzie. Fyzické prostredie starého človeka treba vybaviť bezpečnostnými pomôckami, ako sú madlá, protišmykové podložky do kúpeľní, nástavce na toalety. Krajčík (2006) ďalej odporúča umiestniť dvere na sociálnych zariadeniach tak, aby sa otvárali smerom von, inak by mohli tvoriť prekážku pri vyslobodení seniora. Nábytok má byť vhodne umiestnený a stabilný. Treba pravidelne kontrolovať technický stav pomôcok, ktoré používajú seniori pri chôdzi. Pády u seniorov pôsobia negatívne aj na zdravotnícky personál. Pády končiace sa zranením nesú so sebou riziko krátkodobých či dlhodobých zdravotných ťažkostí, komplikujú základné ochorenie, predlžujú dobu liečenia a zvyšujú náklady na liečbu (Svobodová, Jurásková, 2011).

KLÚČOVÉ SLOVÁ: úrazy a pády – senior – hospitalizácia – pacient – ošetrovatelstvo.

POUŽITÉ ZDROJE

JOINT COMMISSION RESOURCES (2007). *Prevence pádů ve zdravotnickém zařízení*. Praha: Grada

HOLOUŠOVÁ, A. (2009) *Příčiny pádů u seniorů*. Brno: LF MU.

KRAJČÍK, Š. (2006). *Pády v starobe*. In *Via practica*. ISSN 1336-4790, 2006, č. 7 – 8, s. 344 – 346.

LECHNER, CH. (2006). *Stürze im Alter: Kein Missgeschick*. In: *Geriatric Praxis*. [online]

SIKOROVÁ, N. 2010. *Management pádů u seniorů*. Brno: Brno: LF MU

SVOBODOBÁ, D., JURÁSKOVÁ, D. (2011) *Sledování pádů u hospitalizovaných pacientů v České republice*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava.

KONTAKT

doc. PhDr. Andrea Botíková PhD.

Trnavská univerzita v Trnave

Fakulta zdravotnictva a sociálnej práce

Univerzitné nám. 1

918 43 Trnava

andrea.botikova@truni.sk